

3. Попов А.Н. Преступления против личности при смягчающих обстоятельствах. – С.-Пб.: Юрид. Центр Пресс, 2001. – 465 с.

4. Кримінальне право України: Особлива частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. освіти /М. І. Бажанов, В. Я. Тацій, В. В. Сташис, І. О. Зінченко та ін.; За ред. професорів М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К.: Юрінком Інтер; Х.: Право, 2002. – 496 с.

5. Домбровська О.В. Теоретичні проблеми кримінально-правової охорони життя людини // Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи: Матер. наук.-практ.конф. [Харків] 22-23 квіт.2004 р./ Редкол.: Сташис В.В. (голов.ред.) та ін. – К.– Х.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 42-44.

6. Рогова О.Г. Про час виникнення права людини на життя: загальнотеоретичний аналіз // Вісник АПрНУ. – 2005. – № 4 (43) – С. 198-207.

7. Цивільне право України: підручник. У 2 кн. Кн. 1 / О. В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт [та ін.]; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Юрінком Інтер 2004. – 736 с.

Панкєєва О.О.

студент,

Науковий керівник: Коломоєць Т.О.

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений юрист України,

Запорізький національний університет

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

На протязі останніх років відбувається реформування системи державних органів в Україні, а тому вагомого значення набував контроль за їх діяльністю, зокрема з боку органів судової влади.

Вагомий науковий внесок у дослідження загально-теоретичних питань судового контролю внесли такі вчені як: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, В.М. Горшеньов, В.Т. Квіткін, О.В. Кондратьєв, В.В. Лазарєв, В. Маляренко, Л.П. Сушко, А.Р.Туманянц, О.Л. Фартигін, Н.Ю. Хаманева та інші.

Загалом, контроль є стадією соціально-державного управління, засобом забезпечення законності та реалізації управлінських рішень [1, с. 117].

Нажаль, на сьогоднішній день відсутнє законодавче визначення судового контролю. Також законодавством не визначені основні засади, підстави та порядок здійснення судового контролю. Це є актуальною проблемою, яка потребує законодавчого врегулювання.

Не зважаючи на відсутність законодавчого визначення, вчені-правники намагаються дати визначення даному поняттю.

В.Б. Авер'янов під поняттям «судовий контроль» розуміє комплексне правове явище, яке відображає як основні риси судової влади, так і ознаки юрисдикційної діяльності органів держави [2, с. 20].

О.В. Кондратьєв поділяє точку зору А.Р.Туманянц про те, що судовий контроль не є правосуддям і становить його самостійну функцію при здійсненні судочинства [3, с. 12].

Однак із зазначеною позицією неможливо погодитися, оскільки законодавством України визначено, що єдиною функцією судів є правосуддя, тому можливо лише зазначити, що судовий контроль є складовою частиною або однією з форм вираження правосуддя.

Ю.П. Битяк зазначає, що судовий контроль – специфічний вид контролю в сфері державного управління. Особливість цього контролю полягає в тому, що він здійснюється не систематично, не повсякденно, як, наприклад, контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів або прокурорський нагляд за законністю в державному управлінні, а одноразово при розгляді справ (адміністративних, цивільних, кримінальних) [4, с. 261].

До основних стадій контролю відносять:

- інформаційну (факто-встановлювальну);
- оцінювальну;
- регулятивно-корегувальну [1, с. 117].

Можливість невідповідності об'єкта контролю певним параметрам (нормальним) його буття (управлінському рішенню) є визначальною умовою необхідності його підконтрольності, і взагалі причиною існування контролю як виду діяльності [1, с. 117].

Л.П. Сушко зазначає, що Кодекс адміністративного судочинства України значно розширив межі судового контролю. Зважаючи на той факт, що органи влади частіше за інших видають нормативно-правові акти, законодавець визнав необхідним зробити предметом оскарження згідно даного Закону не лише індивідуальні, але і нормативні правові акти. Подібної новели, яка стосувалася б оскарження нормативних актів, наше законодавство раніше не знало. При оскарженні до суду нормативно-правового акту у разі визнання судом скарги обґрунтованою, відміна такого акту задовольняє вимогам не лише громадянина, що особисто зацікавлений в позитивному вирішенні даного питання, але й широкого кола осіб, що підпадають під дію оскаржуваного нормативного правового акту [5, с. 58].

Отже, слід зазначити, що судовий контроль за нормотворчістю Верховної Ради України передбачається статтею 171-¹ Кодексу адміністративного судочинства України. Також, відповідно до ч.2

ст. 171-¹ Кодексу адміністративного судочинства України: акти, дії чи бездіяльність Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, а також рішення, дії чи бездіяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України оскаржуються до Вищого адміністративного суду України. Для цього у Вищому адміністративному суді України створюється окрема палата [6, ст. 171-¹].

Другим різновидом судового контролю вже за законотворчістю Верховної Ради України є контроль з боку Конституційного суду України. Даний вид контролю також називають конституційним контролем, адже він передбачений Конституцією України і проявляється в тому, що Конституційний суд України встановлює конституційність або неконституційність Закону виданого Верховною Радою України.

Вчені зазначають, що основу законодавчого регулювання судового контролю складає ст.55 Конституції України, в якій зазначається, що – кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [7, ст. 55].

Л.П. Сушко зазначає, що характерним є те, що судовий захист – це самостійне конституційне право громадянина, а можливість судового оскарження – конституційно встановлений механізм його реалізації – через здійснення судового контролю [5, с. 4].

В.Б. Авер'янов зазначив, що згідно з ч.3 ст.124 Конституції України судочинство в Україні здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Відтак судовий контроль щодо діяльності органів виконавчої влади можуть здійснювати як суди загальної юрисдикції, у тому числі господарські й інші спеціалізовані, так і Конституційний Суд України [8, с. 373].

Однак перелік органів судової влади, які уповноважені здійснювати контроль за діяльністю Верховної Ради України є обмеженим. Це зумовлено особливим статусом і місцем парламенту в системі органів державної влади України.

Загалом, аналізуючи судовий контроль за діяльністю Верховної Ради України можна зробити висновок, що дана сфера потребує детального законодавчого врегулювання, а саме необхідно прийняти спеціальний закон або урегулювати дані правовідносини підзаконним нормативно-правовим актом.

Судовий контроль є одним із ключових елементів механізмі забезпечення і захисту реалізації положень Конституції України і тому він має величезну роль у ефективності і правомірності діяльності Верховної Ради України.

Список використаних джерел:

1. Ковалів М.В. Судовий контроль як гарантія забезпечення прав і свобод громадян // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – №3. – С. 117-124.
2. Авер'янов В.Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики [Текст] / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – С. 384 с.
3. Кондратьєв О.В. Організаційно-правові проблеми судового контролю [Текст] : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Кондратьєв Олександр Васильович; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2005. – 19 с.
4. Адміністративне право України [Підручник для юрид. вузів і фак./ Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Дьяченко та ін.]; За ред. Ю.П. Битяка. – 2004. – 401 с.
5. Сушко Л. П. Організаційно-правові засади здійснення судового контролю в Україні : дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 /. Сушко Людмила Петрівна. – Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2009. – 181 с.
6. Кодекс Адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446.
7. Конституція України: від 28.06.1996 року №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
8. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України: Академічний курс. Том 1. Загальна частина // Видавництво «Юридична думка»: К., 2004. – 584 с.

Поворозник О.П.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ В УКРАЇНІ

Становлення правової держави та утвердження демократії в Україні є основним принципом державотворчого процесу. Досягненню цього результату передують системні зміни у державно-владних відносинах, ефективна реалізація конституційного принципу підпорядкування та здійснення державної влади в інтересах українського народу. Системоутворюючим чинником таких змін є інститут парламентаризму.

Для з'ясування тенденцій розвитку парламентаризму в Україні необхідно розглянути позиції з цього приводу відомих вітчизняних вчених-конституціоналістів.